

Ústav obecné lingvistiky

Posudek OPONENTA na bakalářskou práci IVANA KARTÁČE

Prenominal possessive genitive in Czech

OBSAH

Oponovaná, anglicky psaná bakalářská práce za použití korpusových dat a statistických metod zkoumá, které faktory ovlivňují užívání prenominálních posesivního genitivu v mluvené češtině, a v několika ohledech ho srovnává zvl. s prenominálními posesivními adjektivy. Autor přesvědčivě ukazuje, že nejpodstatnějším prediktorem užití prenominálního posesivního genitivu je vysoká životnost (a „dostupnost“) jeho referentů a také – podle mého názoru o něco méně přesvědčivě – že prenominální posesivní genitiv představuje „ekonomičtější“ alternativu prenominálních posesivních adjektiv (vč. inklinabilních), a to vzhledem k tomu, že jeho forma v menší míře podléhá morfonologickým alternacím.

Práce má 53 stran, včetně dosti rozsáhlé bibliografie, a sestává ze šesti kapitol. Po kapitole úvodní (§1) představuje autor teoretické pozadí svého výzkumu (§2) a podrobně i své výzkumné otázky a hypotézy, jakož i charakter svých dat a způsob jejich analýzy, resp. anotace (§3). Jádrem práce je prezentace výsledků vlastního výzkumu (§4) a interpretace a širší kontextualizace některých jejich aspektů (§5). Závěr práce (§6) je stručným shrnutím výsledků a nástinem perspektiv dalšího výzkumu.

HODNOCENÍ

Práci celkově hodnotím **velmi pozitivně**: autor jí jednoznačně prokázal schopnost koncipovat a kvalitně provést vlastní odborný výzkum a adekvátním způsobem prezentovat jeho teoretická východiska, metodologii i výsledky.

Práce je smysluplně a přehledně **strukturována**. Autorovi bych však vytkl, že na první konkrétní příklad analyzované konstrukce, totiž prenominálního posesivního genitivu, si čtenář musí počkat až do s. 18 v oddíle §2.2.2. **Analytické** nedostatky jsou spíše ojedinělé a většinou působí jako opomenutí: Forma posesivních adjektiv závisí nejen na pádu (s. 20), ale i na rodu a čísle řídicího substantiva. Interpretace příkladu (15) na s. 19 („the first noun has to be linked to the last verb, the second noun to the penultimate verb, and so forth“) neodpovídá, pokud se nepletu, jeho anglickému překladu. Občas mi v práci chybí **explicitní zdůvodnění** některých autorových metodologických a analytických rozhodnutí: Z jakého důvodu např. zařazuje rodná osobní jména a příjmení do kategorie vlastních jmen, zatímco plná (víceslovná?) osobní propria do kategorie „vzdálených“ lidských bytostí (s. 25)? Také věty „Nominalizations are not included, even in cases where they could be reanalyzed as possessive relations. I also excluded collocations and idioms, temporal relations and non-possessive uses of genitive, such as quantity, collectivity, material or product“ na s. 23 by si zasloužily rozvedení: vymezení a příklady uvedených konstrukcí a výslovné zdůvodnění, proč jsou vyloučeny ze zkoumaného materiálu.

Ústav obecné lingvistiky

Ne úplně řídké jsou nedostatky **formulační**, málokdy však zásadně znesnadňují porozumění textu. Uvedu pár příkladů: Větou „while other human animate nouns (and in specific cases also non-human animates) may appear both prenominally as adjectives (8c), or postnominally as genitives (8d).“ (s. 15, moje zdůraznění podtržením) autor pravděpodobně (mj.) míní, že prenominálně se vyskytují adjektiva *odvozená ze zmíněných substantiv*. Podobně *femininní variantou* indeklinabilních posesivních adjektiv (s. 20) autor nejspíš míní indeklinabilní posesivní adjektiva derivovaná z femininních substantiv. A tvrzení „Inanimates are usually not differentiated in language“ (s. 25–26) jistě není míněno zcela obecně a slušelo by mu rozvedení.

Formální nedostatky se v práci vyskytují spíše vzácně:

- Místy bych uvítal podrobnější zdrojování některých tvrzení, např. „Possessive adjectives are the most common option for unmodified, animate and highly accessible possessors in Czech“ (s. 20) nebo „Prenominal genitive is considered a highly colloquial form“ (s. 23), které předpokládám nejsou vlastními autorovými zjištěními. Není také jasné, zda Ariel 2001 je zdrojem hierarchie uvedené v bodě (9) na s. 16, anebo pouze tvrzení, že „This extended hierarchy should not be understood in a strict literal sense, but as a combination of two different concepts: animacy and accessibility“.
- Na s. 31 nacházím odlišné hodnoty standardní odchylky v tabulce č. 3 a v běžném textu.
- Dále jsem narazil na pár chyb v odkazech na číslované příklady apod.: na s. 16 na (1) místo (6), na s. 19 na (9) místo (14).
- Názvy anglicky psaných článků jsou v bibliografii někdy kapitalizovány, jindy ne. Narazil jsem dokonce na kapitalizovaný název článku českého (Uličný 2018); v téže položce je navíc nesprávně, resp. nesystematicky použita kurzíva.
- Interlineární překlady příkladů obsahují ne příliš standardní užívání pomlčky tam, kde samotný překládaný tvar segmentován není (např. *bráchy* = brother-GEN).

Jazyková úroveň anglicky psané práce je slušná, byť má autor značné rezervy zvl. v adekvátním užívání členů a větné kondenzace pomocí participií na *-ing* (např. „Working with the hierarchy in (1), proper nouns are not more animate than kinship terms“ na s. 16). Několika málu formulacím rozumím jen velmi nesnadno (např. „In addition to a tendency to occur lower on the animacy hierarchy, standard deviation for prenominal genitive is now slightly larger“ na s. 21).

OTÁZKY K OBHAJOBĚ

1. Trvá autor na tom, že posesivní adjektiva v češtině jsou jedině prenominální (s. 13, 17)? Jaký je zdroj tohoto tvrzení?
2. Na s. 21 autor tvrdí, že „prenominal genitive has the advantage of avoiding forms with morphological [sic!] alternations that require greater articulatory effort“. Prosim o

Ústav obecné lingvistiky

vysvětlení, v jakém smyslu vyžadují *morfonologické* alternace větší *artikulační* úsilí, příp. o reformulaci uvedeného tvrzení.

3. Prosím o podrobné, resp. podrobnější vysvětlení, proč a jak autor fakt, že v mluvené češtině je indeklinabilní posesivní adjektivum nahrazováno prenominálním genitivem, vysvětluje Hawkinsovým (2004) principem *Minimize Forms* (s. 20–21); zvl. pak s ohledem na poslední část principu („These minimizations apply in proportion to the ease with which a given property P can be assigned in processing to a given F“).

ZÁVĚR

Byť posuzovaná bakalářská práce obsahuje některé drobnější a zřídka i závažnější (zvl. formulační a formální) nedostatky, kvalitně prezentuje dobře koncipovaný a provedený výzkum a zcela jednoznačně splňuje požadavky standardně kladené na daný žánr textu. Proto práci **doporučuju** k obhajobě a navrhuju ji hodnotit jako **výbornou**.

Mgr. Viktor Elšík, Ph.D.

Ústav obecné lingvistiky, FF UK

Praha, 13. srpna 2019